ΕΛΛΗΝΙΚΟΙ ΘΗΣΑΥΡΟΙ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

ΜΟΥΣΕΙΟ ΤΟΥ ΛΟΥΒΡΟΥ

ΜΙΛΗΤΟΣ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΙ ΘΗΣΑΥΡΟΙ
ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

ΜΟΥΣΕΙΟ ΤΟΥ ΛΟΥΒΡΟΥ

ΝΙΚΟΣ ΚΟΜΝ. ΧΑΤΖΗΓΕΩΡΓΙΟΥ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΙ ΘΗΣΑΥΡΟΙ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

ΜΟΥΣΕΙΟ ΤΟΥ ΛΟΥΒΡΟΥ

ΜΙΛΗΤΟΣ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Προηγούμενες σελίδες: Εξωτερική νυχτερινή λήψη του Μουσείου του Λούβρου.

Απέναντι: Η Αίθουσα των Καρυάτιδων.

Ο διάδρομος
του Πανός με
την Αφροδίτη
της Μήλου στο βάθος.

Η Αφροδίτη της Μήλου.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η αφιερωματική αυτή έκδοση για το Λούβρο και τους ελληνικούς θησαυρούς που φυλάσσει, έρχεται να καλύψει ένα κενό με την ανθολόγηση και παρουσίαση των αριστουργημάτων του ελληνικού πολιτισμού, καθώς αποτελούν τους καλύτερους αγγελιοφόρους της διαχρονικής δόξας της Ελλάδας.

Σήμερα το Λούβρο, καθώς αποτελεί «προσκυνηματικό» τόπο εκατομμυρίων επισκεπτών το χρόνο από όλη την οικουμένη, οι οποίοι ολοένα και αυξάνονται, συμβάλλει στη μεταλαμπάδευση του αρχαιοελληνικού πνεύματος σε όλα τα μήκη και τα πλάτη της γης, καλλιεργώντας την περιέργεια του κοινού για έναν πολιτισμό που δεν σβήνει από τον παγκόσμιο πολιτιστικό χάρτη, όσοι αιώνες κι αν περάσουν, όσες δοκιμασίες κι αν βιώσει...

Νίκος Χαϊδεμένος
Εκδότης

Το φημισμένο άγαλμα
της Νίκης της Σαμοθράκης.

ΜΟΥΣΕΙΟ ΤΟΥ ΛΟΥΒΡΟΥ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΙ ΘΗΣΑΥΡΟΙ

Το Μουσείο του Λούβρου (Musée du Louvre) είναι ένα από τα μεγαλύτερα και παλαιότερα στον κόσμο. Βρίσκεται στο κέντρο του Παρισίου, στις όχθες του Σηκουάνα και εκθέτει 35.000 έργα τέχνης. Οι μόνιμες συλλογές του μουσείου καταλαμβάνουν έκταση 60.600 τετραγωνικών μέτρων και ανάμεσα σε αυτές περίοπτη θέση κατέχουν οι ελληνικές συλλογές, ύψιστης πολιτισμικής αξίας, που καλύπτουν 25 αίθουσες ή χώρους του μουσείου.

Το Λούβρο αρχικά χρησιμοποιόταν ως αμυντικό φρούριο, ενώ υπάρχουν διάφορες εκδοχές για την ονομασία του. Σύμφωνα με την πρώτη, ονομάστηκε έτσι από το τοπωνύμιο της περιοχής όπου οικοδομήθηκε, που λεγόταν Lupara. Εικάζεται ότι η περιοχή είχε αυτή την ονομασία επειδή εκεί διαβιούσαν λύκοι (στα λατινικά lupus, και το θηλυκό, η λύκαινα, στην καθομιλουμένη της εποχής εκείνης στη Γαλλία λεγόταν lupara).

Μία άλλη εκδοχή είναι ότι η ονομασία προερχόταν από τη σαξωνική λέξη lauer ή lower, η οποία στα ελληνικά αποδίδεται ως «οχυρωμένο φρούριο». Τρίτη εκδοχή είναι ότι προέρχεται από τη φράση «L'oeuvre», λόγω των αριστουργηματικών έργων που φιλοξενούσε, που όμως δεν είναι ιδιαίτερα ισχυρή, αφού το κτίσμα αναφέρεται ως «Λούβρο» ήδη από το 1190, όταν ακόμα χρησιμοποιόταν ως φρούριο και δεν φιλοξενούσε καμία συλλογή.

Το Λούβρο μετατράπηκε σε μουσείο μετά τη Γαλλική Επανάσταση. Μέχρι τότε στέγαζε τα ανάκτορα των βασιλέων της Γαλλίας και πολύ πιο πριν ήταν φρούριο, όπως προαναφέρθηκε.

Το κτίριο που σήμερα στεγάζει το μουσείο οικοδομήθηκε σταδιακά στο πέρασμα των αιώνων, αλλάζοντας σημαντικά μορφή, ανάλογα με τις χρήσεις του.

Αρχικά, το 1190 οικοδομήθηκε εκεί ένα μεγάλο οχυρό από το βασιλιά Φίλιππο Β' Αύγουστο (1180-1223). Με το χρόνο άλλαξε εξαιρετικά η αρχιτεκτονική του δομή: προ-

Απέναντι:
Ελαιογραφία του Hubert Robert, του 1796, που δείχνει τη διαρρύθμιση της Μεγάλης Στοάς του Λούβρου.

Γυναικείο κυκλαδικό ειδώλιο.
2700-2300 π.Χ.

Κορμός κούρου.
Γύρω στο 550 π.Χ.

κειμένου να χρησιμοποιηθεί ως ανάκτορο, διακοσμήθηκε με πανάκριβα υλικά, ενώ του δόθηκε και καλλιτεχνική υπόσταση.

Με το πέρασμα των αιώνων, οι βασιλικές δυναστείες της Γαλλίας με τους εκπροσώπους τους φρόντιζαν να αποκτούν και να συλλέγουν διάφορα πολύτιμα αντικείμενα από αγορές ή δωρεές προς αυτές, αλλά και πολλά λάφυρα πολέμων απ' όλα τα μέρη του κόσμου.

Τα αντικείμενα αυτά, στην πλειοψηφία τους ζωγραφικοί πίνακες, αλλά και αρχαιότητες, δημιούργησαν σταδιακά μία «βασιλική συλλογή», που αποτέλεσε τον αρχικό πυρήνα του μουσείου, όταν αυτό ήταν ακόμα ανάκτορο και οι βασιλείς που διαβιούσαν εκεί ήθελαν να το διακοσμήσουν. Μετά τη Γαλλική Επανάσταση και τη διάλυση του θεσμού της βασιλείας, το ανάκτορο μετατράπηκε σε κέντρο τέχνης και πολιτισμού, για να γίνει στη συνέχεια μουσείο.

Η υπέροχη Αφροδίτη της Μήλου (Κεφαλή και κορμός). 130-110 π.Χ.

Επιτύμβια στήλη
της Φιλίδος.
450-440 π.Χ.

Τμήμα ανάγλυφης στήλης με παράσταση δύο γυναικείων μορφών. 470-460 π.Χ.

Επιτύμβια στήλη με δύο γυναικείες μορφές που κρατούν η καθεμία ένα βρέφος. Γύρω στο 370 π.Χ.

Τα πρώτα έργα εν είδει συλλογής άρχισαν να συγκεντρώνονται γύρω στο 1500 από τον Φραγκίσκο Α'. Ο Φραγκίσκος, ιδιαίτερα φιλότεχνος, απέκτησε το 1519 την «Τζοκόντα» του Λεονάρντο ντα Βίντσι, όπως και την «Ωραία Κηπουρό» και την «Αγία Οικογένεια» του Ραφαήλ. Επίσης, την ίδια εποχή, επί Φραγκίσκου, αποκτήθηκε ο «Ευαγγελισμός» του Μπαρτολομέο και μία εκπληκτική προσωπογραφία του ιδίου, έργο του Τιτσιάνο. Ο Φραγκίσκος επέκτεινε επίσης σημαντικά τις πτέρυγες του χώρου, για να προβάλλεται πιο θεαματικά και με λαμπρότητα η βασιλική συλλογή.

Το 1549 δημιουργήθηκε μία μεγάλη αίθουσα εορτασμών, που χρησίμευε αργότερα και ως δικαστήριο. Σήμερα η αίθουσα αυτή ονομάζεται των «Καρυάτιδων» και φιλοξενεί πιστά αντίγραφα των Καρυάτιδων καθώς και πολλά πρωτότυπα έργα της αρχαιότητας.

Το 1553 ολοκληρώθηκε η αίθουσα που οδηγούσε τότε στον προθάλαμο των ανακτόρων του βασιλιά και που σήμερα στεγάζει τις ετρουσκικές αρχαιότητες.

Μετόπη από τη νότια πλευρά του Παρθενώνα. Κένταυρος και Λαπιθίδα. 447-440 π.Χ.

Από το δυτικό αέτωμα
του Παρθενώνα,
γυναικεία κεφαλή.

Το Λούβρο συνέχισε την άνθησή του επί Ερρίκου Δ', το 1600, ο οποίος διεύρυνε τη συλλογή (κυρίως τους πίνακες ζωγραφικής) με ξεχωριστά έργα μεγάλης καλλιτεχνικής αξίας.

Αυτό που σήμερα στο μουσείο ονομάζεται «Στοά του Απόλλωνα» δημιουργήθηκε περίπου το 1602 από τη σύζυγο του Ερρίκου Δ', τη Μαρία των Μεδίκων, που θέλησε εκεί να διαμορφώσει μία αίθουσα τέχνης με προσωπογραφίες βασιλέων, την οποία ονόμασε «Αίθουσα των Πινάκων». Το 1639 προστέθηκε στο κτίσμα ο «Πύργος του Ρολογιού».

Η βασιλική συλλογή αυξήθηκε σημαντικά και επί Λουδοβίκου ΙΓ', χάρη όμως μάλλον στον καρδινάλιο Ρισελιέ παρά στον ίδιο. Ο Ρισελιέ είχε αποκτήσει μία μεγάλη προσωπική συλλογή έργων τέχνης και με το θάνατό του το 1642 αυτή πέρασε ως κληροδότημα στο βασιλιά της Γαλλίας και από αυτόν στη βασιλική συλλογή. Ανάμεσα στα έργα που είχε αποκτήσει ο Ρισελιέ και που σήμερα

Ακέφαλη γυναικεία μορφή. 400-380 π.Χ.

Άγαλμα ανδρικής μορφής. Αντίγραφο πρωτότυπου έργου του Αλκαμένους, του τέλους του 5ου αι. π.Χ.

ανήκουν στο Λούβρο ήταν και το «Δείπνο στην Εμμαούς», του Βερονέζε. Το 1625 στη βασιλική συλλογή (και σήμερα στο Μουσείο του Λούβρου) προστέθηκαν 24 πίνακες του Πέτερ Πάουλ Ρούμπενς με θέμα τη ζωή της Μαρίας των Μεδίκων, της συζύγου του Ερρίκου Δ'.

Όταν πέθανε ο Λουδοβίκος ΙΓ' ανέλαβε τα ηνία της χώρας ουσιαστικά ο καρδινάλιος Μαζαρέν, ο οποίος κατάφερε να εμπλουτίσει σημαντικά το Λούβρο. Το 1661 ο Μαζαρέν πέθανε και την ίδια χρονιά εκδηλώθηκε στα ανάκτορα μεγάλη πυρκαγιά που απείλησε και τη βασιλική συλλογή. Στη συνέχεια, ανέλαβε πλήρως τη διακυβέρνηση της χώρας ο Λουδοβίκος ΙΔ', που ήταν επίσης φιλότεχνος.

Θεωρείται ότι για τη βασιλική συλλογή σημαντικότεροι υπήρξαν ο Φραγκίσκος Α', ο Λουδοβίκος ΙΔ' και αργότερα ο Ναπολέων. Ο Λουδοβίκος ΙΔ' ανέθεσε στον πρωθυπουργό του, Ζαν Μπατίστ Κολμπέρ, να κάνει συστηματικά αγορές και να ερευνά για ευκαιρίες. Επί της βασιλείας του το Λούβρο απέκτησε, το 1662, τη συλλογή του τραπεζίτη Ζαμπάχ

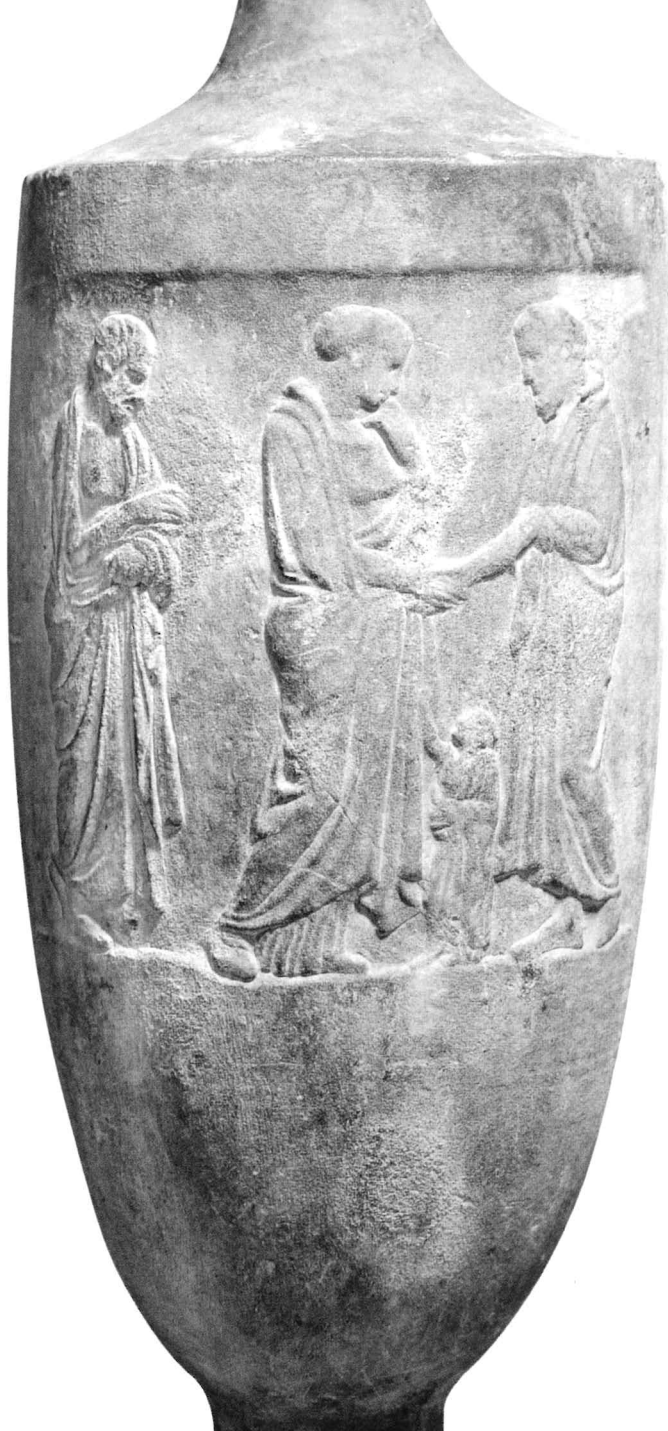

Επιτύμβια λήκυθος.
Γύρω στο 400 π.Χ.

Κεφαλή ιππέα, γνωστή ως «κεφαλή Rampin». Γύρω στο 545 π.Χ.

– σε αυτήν περιλαμβάνονταν 60 έργα τέχνης, μεταξύ των οποίων πολλά έργα των Βερονέζε και Τιτσιάνο. Δέκα χρόνια αργότερα η βασιλική συλλογή εμπλουτίστηκε με άλλα 101 έργα, ανάμεσα στα οποία ήταν «Η υπαίθρια συναυλία» και «Ο άνθρωπος με το γάντι» του Τιτσιάνο, καθώς και «Η κοίμηση της Θεοτόκου» του Καραβάτζιο.

Το 1678 ολοκληρώθηκε η μεγάλη Τετράγωνη Αυλή ύστερα από εργασίες είκοσι ετών. Αυτό ήταν πολύ σημαντινό για το μετέπειτα Μουσείο του Λούβρου. Παράλληλα, ο Λουδοβίκος αποφάσισε να μετακινηθεί στο ανάκτορο των Βερσαλλιών, με αποτέλεσμα το κτίριο του Λούβρου να παραμεληθεί, ενώ κάποιες πτέρυγές του κυριολεκτικά αφέθηκαν να καταρρεύσουν. Ο Κολμπέρ προσπάθησε να περισώσει τη βασιλική συλλογή, αλλά ματαιοπονούσε, γιατί άλλα κομμάτια μεταφέρθηκαν τότε στις Βερσαλλίες και άλλα σε ιδιωτικές κατοικίες ευγενών.

Αττική μελανόμορφη τριφυλλόστομη οινοχόη. 510-490 π.Χ.

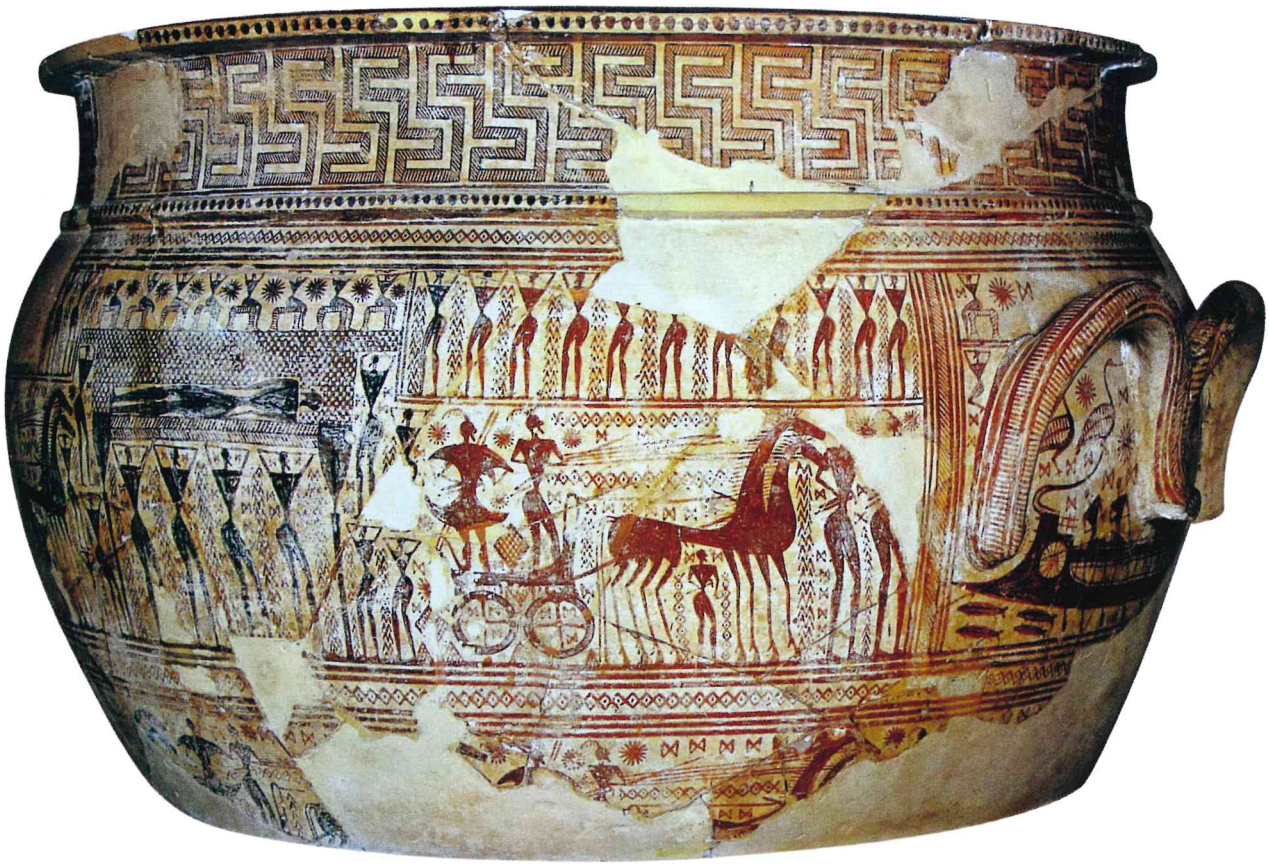

Θραύσμα μεγάλου αττικού γεωμετρικού κρατήρα. Ύστερος γεωμετρικός ρυθμός.

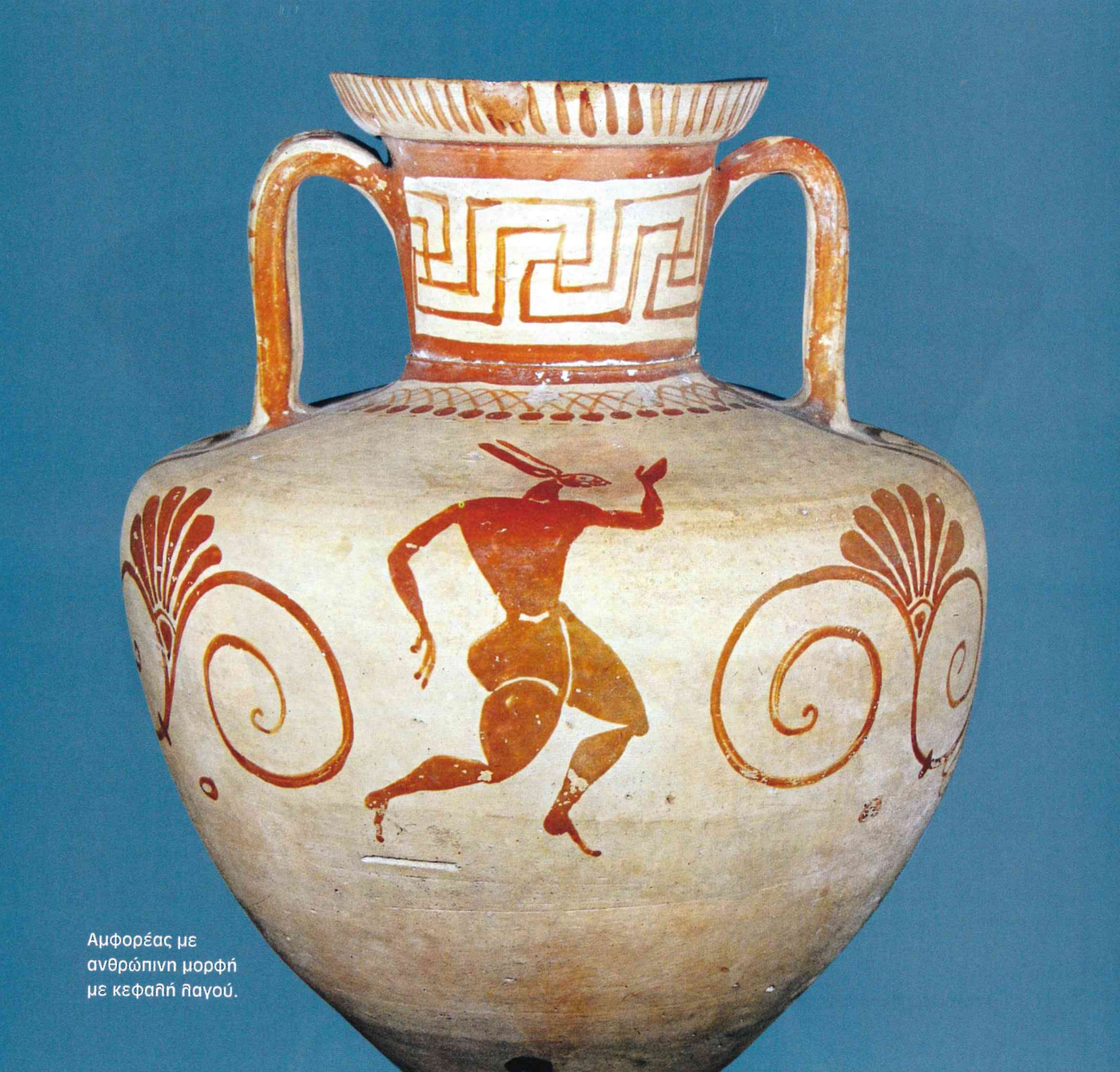

Αμφορέας με
ανθρώπινη μορφή
με κεφαλή λαγού.

Αττικός ερυθρόμορφος καλυκωτός κρατήρας. 515-510 π.Χ.

Όταν πέθανε ο Λουδοβίκος ΙΔ' η κατάσταση επιδεινώθηκε, γιατί ο διάδοχός του, Λουδοβίκος ΙΕ', καθιέρωσε να δανείζει ή να νοικιάζει σπουδαία έργα τέχνης σε διάφορους ευγενείς και αριστοκράτες της Γαλλίας, για να διακοσμούν τις αίθουσες των κατοικιών τους.

Το 1750 ο αδελφός του Πομπαντούρ, μαρκήσιος Ντε Μαρινί, κατάφερε να συγκεντρώσει περίπου 110 από τα διάσπαρτα αριστουργήματα και το 1769 ο κόμης Ντε Ανκιβιλλέρ, υπεύθυνος τότε της «Βασιλικής Αίθουσας Πινάκων», έπεισε τον Λουδοβίκο ΙΕ' ότι η συλλογή θα έπρεπε πλέον να αξιοποιηθεί και για το κράτος και το Λούβρο να μετατραπεί σταδιακά σε μουσείο. Το σχέδιο δεν προχώρησε ιδιαίτερα, ώσπου ανέβηκε στο θρόνο ο Λουδοβίκος ΙΣΤ', που άφησε περισσότερες πρωτοβουλίες στον κόμη και αυτός τότε άρχισε νέες αγορές και διοργάνωσε «Σαλόνια» ή εκθέσεις. Από αυτές το Λούβρο απέκτησε πολλά έργα του Ζακ Λουί Νταβίντ και γενικά χάρη στον κόμη η συλλογή εμπλουτίστηκε με 250 έργα Φλαμανδών και Ολλανδών δημιουργών.

Εσωτερικό αττικής ερυθρόμορφης κύλικας. 490-480 π.Χ.

Εσωτερικό αττικής μελανόμορφης κύλικας. Γύρω στο 570 π.Χ.

Αττικός ερυθρόμορφος
αμφορέας. 500-490 π.Χ.

Η Γαλλική Επανάσταση υπήρξε σταθμός για το Λούβρο, αφού χάρη σε αυτήν αποφασίστηκε το κτιριακό συγκρότημα να μετατραπεί οριστικά σε μουσείο και να ονομαστεί «Κεντρικό Μουσείο των Τεχνών», «Μουσείο της Δημοκρατίας» και μετά «Γαλλικό Μουσείο». Άρχισε να λειτουργεί ως μουσείο τον Αύγουστο του 1793. Η πλειονότητα των εκθεμάτων του προερχόταν από τις βασιλικές συλλογές του παρελθόντος και ένα μεγάλο μέρος από την εκκλησιαστική περιουσία, που κατασχέθηκε, καθώς και τη δήμευση της περιουσίας των ευγενών της χώρας.
Ο Ναπολέων οραματιζόταν να δημιουργήσει στο Παρίσι το μεγαλύτερο μουσείο στον κόσμο. Τα εκθέματα του μουσείου εμπλουτίστηκαν, πράγματι, εντυπωσιακά με τους Ναπολεόντειους πολέμους, οι οποίοι απέφεραν αναρίθμητες αρχαιότητες από την Ιταλία, την Αυστρία, τη Γερμανία, την Ελλάδα, την Αίγυπτο, τη Μέση Ανατολή και άλλες περιοχές. Ο Ναπολέων καθιέρωσε μάλιστα στους όρους ειρήνης να προβλέπεται η πολεμική απο-

Πρωτοαττικός αμφορέας.
Γύρω στο 690 π.Χ.

Αττικός ερυθρόμορφος κωδωνόσχημος κρατήρας. 450-440 π.Χ.

Ερυθρόμορφος κωδωνόσχημος κρατήρας. 380 π.Χ.

Κάλυμμα κατόπτρου με ανάγλυφη παράσταση της Αφροδίτης επάνω σε τράγο. Γύρω στο 375 π.Χ.

ζημίωση σε είδος και, συγκεκριμένα, σε έργα τέχνης που εκτιμούνταν από Γάλλους ειδικούς.

Ανάμεσα σε όσα πήρε ο Ναπολέων ήταν και μία τεράστια ελαιογραφία του Πάολο Βερονέζε σε καμβά, «Ο Γάμος στην Κανά», διαστάσεων 9x6 μ., που κοσμούσε ιταλικό μοναστήρι, την οποία ο Γάλλος ηγέτης έκοψε στα δύο ώστε να μπορέσει να τη μεταφέρει στο Παρίσι – το έργο δεν επιστράφηκε ποτέ στην Ιταλία, παρά τις πιέσεις που ασκήθηκαν αργότερα στο Λούβρο. Πέρα από όσα πήρε ο Ναπολέων κάνοντας «αφαίμαξη», ειδικά στις ιταλικές συλλογές γλυπτικής και ζωγραφικής, σημαντική εισροή εκθεμάτων σημειώθηκε και χάρη στις ανασκαφές που έγιναν με πυρετώδεις ρυθμούς από Γάλλους αρχαιολόγους κατά το 19ο αι. στην Ελλάδα, την Τουρκία, την Αίγυπτο και τη Μέση Ανατολή.

Το 1797 άνοιξε η «Στοά του Απόλλωνα» και δύο χρόνια αργότερα η «Μεγάλη Στοά» με έργα κυρίως Φλαμανδών και Ολλανδών ζωγράφων, ενώ το 1800 λειτούργησε για

Γυναικείο ειδώλιο με γραπτή διακόσμηση. Γύρω στο 700 π.Χ.

Μικρό άγαλμα γυμνής μορφής, πιθανόν Γίγας ή Ποσειδώνας. 2ος αι. π.Χ.

πρώτη φορά και το τμήμα έργων τέχνης που δεν είχε συγκροτηθεί αποκλειστικά από ζωγραφικούς πίνακες – ουσιαστικά το τμήμα ελληνικών αρχαιοτήτων. Το 1803 το μουσείο διέθετε 19 αίθουσες και ονομαζόταν «Μουσείο Ναπολέοντα». Αυτή όμως η ονομασία δεν άντεξε στο χρόνο. Μετά την ήττα του Ναπολέοντα στο Βατερλό το 1815, οι περισσότεροι λαοί που είχαν χάσει έργα τέχνης απαίτησαν να τους επιστραφούν. Οι επιμελητές του Λούβρου έκρυψαν τότε πολλά έργα στις ιδιωτικές συλλογές τους, ώστε να μην απογυμνωθεί το μουσείο πλήρως από τα ξένα έργα τέχνης που εξέθετε. Τα άλλα κράτη πληροφορήθηκαν τον «ελιγμό» των διευθυντών του Λούβρου και έστειλαν στο Λονδίνο διπλωματικές αποστολές με στόχο την αναζήτηση βοήθειας από τους Βρετανούς. Με την πίεση που ασκήθηκε, το Λούβρο αναγκάστηκε να αποδώσει αρκετά έργα, παρότι κάποια από αυτά είχαν ουσιαστικά διασωθεί ή αποκατασταθεί από τους φροντιστές του μουσείου. Τότε το Λούβρο αναγκάστηκε να αποδώσει πάνω

Υδρία με εντυπωσιακές
ανάγλυφες διακοσμήσεις
στις λαβές. Γύρω στο 540 π.Χ.

Μικρό άγαλμα του Ερμή. Γύρω στο 50 μ.Χ.

Μικρό άγαλμα του Απόλλωνα. Γύρω στο 550 π.Χ.

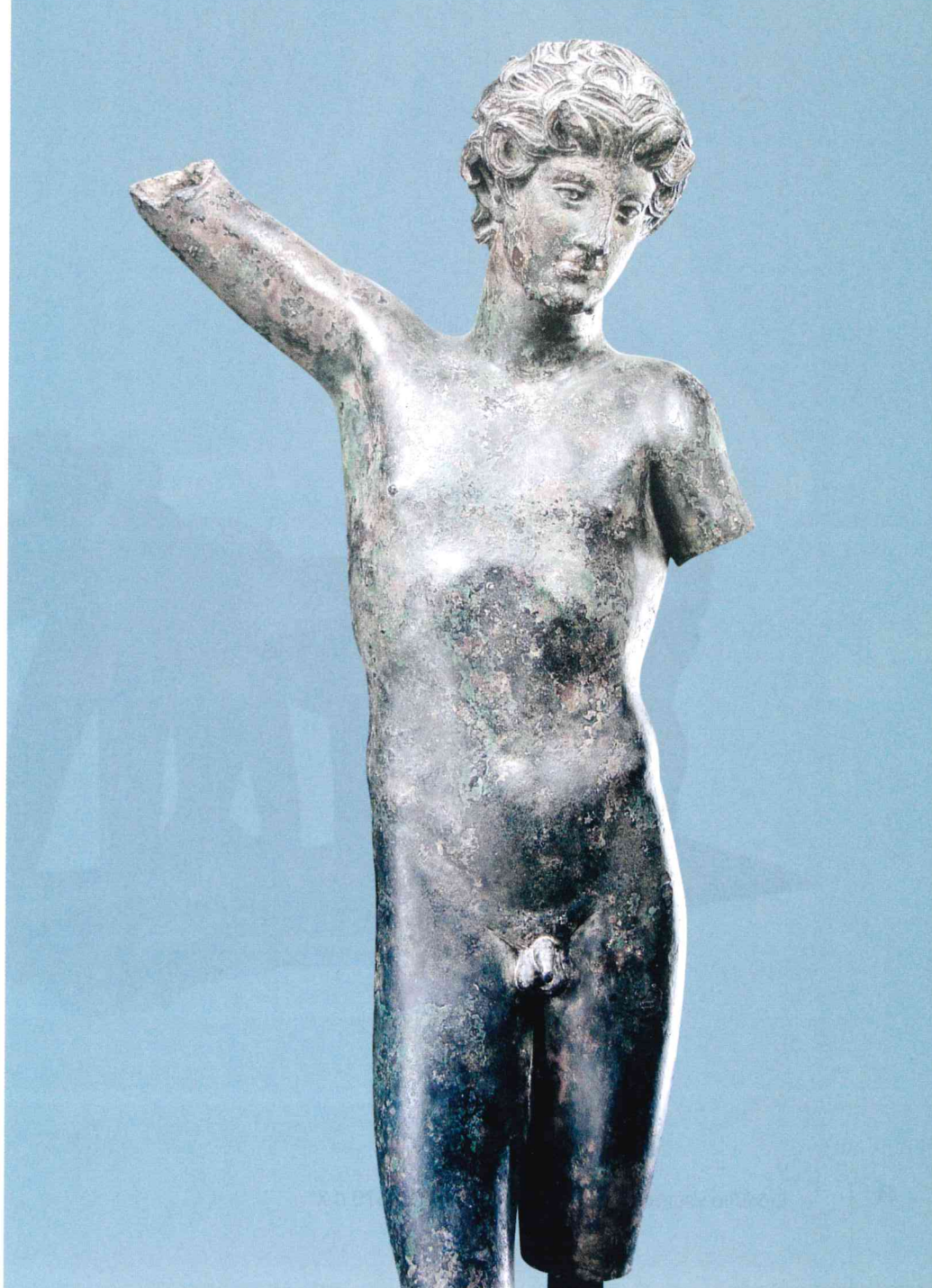

Μικρό άγαλμα γυμνού
Πανός σε στάση οινοχόου.
Τέλη του 4ου αι. π.Χ.

Ειδώλιο γεωργού με το άροτρό του. 580-570 π.Χ.

από 5.000 αντικείμενα τέχνης. Μετονομάστηκε για άλλη μία φορά και πλέον λεγόταν «Βασιλικό Μουσείο».
Στη συνέχεια, ο εμπλουτισμός του συνεχίστηκε, αυτή τη φορά όχι με πίνακες, αλλά με αποκτήματα από ανασκαφές που γίνονταν με πυρετώδεις ρυθμούς σε όλες τις μεσογειακές χώρες και στη Μέση Ανατολή.
Το 1824 εγκαινιάστηκε το Μουσείο Γαλλικής Γλυπτικής που σήμερα λέγεται «Τμήμα Γλυπτικής του Λούβρου», όπου και εκτίθενται οι «Σκλάβοι» του Μιχαήλ Άγγελου. Το 1847 έγιναν τα εγκαίνια της «Ασυρριακής Αίθουσας», που μετέπειτα αποτέλεσε τον πυρήνα του τμήματος Ανατολικής Τέχνης. Το 1850 το μουσείο διέθετε πλέον 44 αίθουσες.
Ο Ναπολέων Γ' (1852-1857) προχώρησε σε ριζική ανακαίνιση του Λούβρου μετονομάζοντάς το σε «Αυτοκρατορική Πόλη» και δημιουργώντας «Μουσείο Ηγεμόνων».

Χρυσά σκουλαρίκια με λεοντοκεφαλές. Τέλη 4ου – αρχές 3ου αι. π.Χ.

Χρυσό σκουλαρίκι, 630-600 π.Χ.

Η συλλογή του Λούβρου εμπλουτίστηκε σημαντικά το 1863, με την απόκτηση της συλλογής του μαρκήσιου Τζιαν Πιέτρο Καμπάνα, που έφερε από τη Ρώμη χιλιάδες αντικείμενα τέχνης – ανάμεσά τους 646 έργα ζωγραφικής, αρχαία ελληνικά αγγεία, ετρουσκικές τερακότες, γλυπτά, κ.ά. Λίγο αργότερα, το 1869, το Λούβρο αποκτά τη συλλογή του Λουί Λα Καζ, τμήμα της οποίας ήταν και «Η Βηθσαβέε με το γράμμα του Δαβίδ», του Ρέμπραντ. Πολλά έργα προστέθηκαν μεταξύ 1852 και 1870, με αποτέλεσμα το Λούβρο να βρεθεί στα τέλη του αιώνα αυτού με 20.000 νέα αποκτήματα στις διάφορες συλλογές του. Κάποια έργα αποτελούσαν και δωρεές ιδιωτών όπως, η «Πιετά της Villeneuve-lès-Avignon». Το 1863 μία εκστρατεία απέφερε στους Γάλλους τη «Νίκη της Σαμοθράκης». Αν και το έργο τέχνης είχε καταστραφεί σημαντικά, θεωρήθηκε ένα από τα σημαντικότερα αποκτήματα και τέθηκε σε περίοπτη θέση από το 1884. Το μούσειο απέκτησε επίσης χιλιάδες έργα παίρνοντας τις συλλογές Durand, Salt και Drovetti.

Κύπελλο, 2200-2000 π.Χ.

Το 1870, με την ανακήρυξη της Γ' Δημοκρατίας το Λούβρο έγινε κρατική περιουσία και ονομάστηκε «Εθνικό Μουσείο Λούβρου». Η φωτιά της Κομμούνας κατά την εξέγερση του 1871 στο ανάκτορο του Κεραμεικού, το οποίο επικοινωνούσε με μουσειακούς χώρους, προκάλεσε αρκετές καταστροφές, αλλά οι περισσότερες ζημιές αποκαταστάθηκαν. Έκτοτε, αποφασίστηκε να απομακρυνθούν από το μουσείο όλες οι ξένες προς αυτό υπηρεσίες. Παρέμεινε μόνο μία υπηρεσία του Υπουργείου Οικονομικών στην πτέρυγα Ρισελιέ.

Το 1888 προστέθηκαν τα ευρήματα του Γάλλου αρχαιολόγου Μαρσέλ Ντιελαφουά από τα Σούσα του Ιράν.

Το 1914, λόγω του Α' Παγκοσμίου πολέμου το μουσείο έκλεισε για να ξανανοίξει σταδιακά μετά το 1918. Μετά τον πόλεμο η επέκταση του μουσείου επιβραδύνθηκε σημαντικά με εξαίρεση τη δωρεά του Ρότσιλντ. Το 1922 άρχισε να λειτουργεί η πτέρυγα στην οποία εκτίθενται αντικείμενα ισλαμικής τέχνης. Στο μεταξύ, αποφασίστηκε

Απέναντι: Χρυσός δίσκος με προτομή Έρωτα. Τέλη 3ου - αρχές 2ου αι. π.Χ.

Πομπή των Παναθηναίων.
Τμήμα από τη ζωφόρο
του ναού του Παρθενώνα.
445-438 π.Χ.

Κορμός γυμνού ανδρικού αγάλματος. 480 π.Χ.

το μουσείο να μη φιλοξενεί εκθέματα που είχαν φιλοτεχνηθεί μετά το 1848.

Όταν ξέσπασε ο Β' Παγκόσμιος πόλεμος το Λούβρο άδειασε για άλλη μία φορά και έμειναν εκεί μόνον έργα που ήταν δευτερεύουσας αξίας ή ήταν αδύνατον να μετακινηθούν. Η «Τζοκόντα» λέγεται πως «πέρασε» 4 χρόνια μέσα σε ένα φορτηγό, το οποίο μετακινούνταν διαρκώς. Γενικά όλα τα πολύτιμα εκθέματα συσκευάστηκαν πυρετωδώς μέσα σε δύο μέρες και φορτώθηκαν σε εκατοντάδες φορτηγά που ξεκίνησαν προς πολλούς διαφορετικούς και μυστικούς προορισμούς, ώστε τα έργα να μην καταστραφούν από βομβαρδισμούς, αλλά και γενικά το μουσείο να μην απογυμνωθεί από λεηλασίες. Τα περισσότερα εκθέματα μεταφέρθηκαν κυρίως σε φρούρια (chateaux) της περιοχής του Λίγηρα (Loire). Με τη λήξη του πολέμου άρχισε και η επάνοδος των έργων στο Λούβρο.

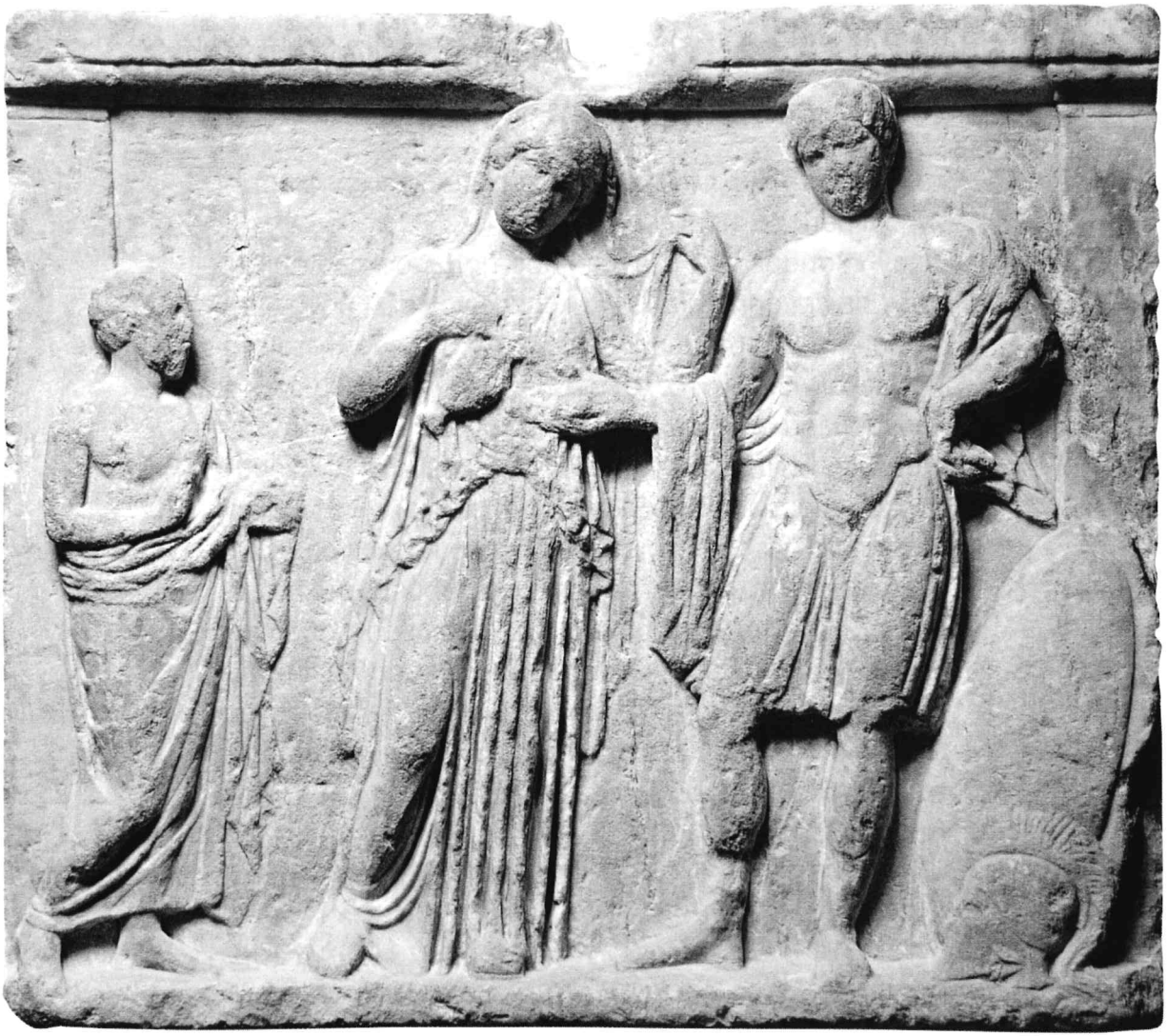

Η Αφροδίτη, ο Άρης και ένας αναθέτης. Αναθηματική στήλη από την Ελλάδα. 400-350 π.Χ.

Άγαλμα Αρτέμιδος.
Πιθανώς αντίγραφο πρωτότυπου έργου
του Λεωχάρους, του 4ου αι. π.Χ.

Σε όλο αυτό το διάστημα συνεχιζόταν και ο εμπλουτισμός του μουσείου, με αξιολογότερο απόκτημα τη συλλογή «Walter Guillaume» το 1966, που περιλάμβανε 145 έργα των Ανρί Ματίζ, Πικάσο, Αμεντέο Μοντιλιάνι, Ουτριλό, κ.ά.

Το 1961 η κυβέρνηση ανακοίνωσε ότι θα απομακρύνει οριστικά από τους χώρους του Λούβρου το Υπουργείο Οικονομικών, επεκτείνοντας έτσι τους χώρους του μουσείου. Το 1964, με εντολή του τότε Υπουργού Πολιτισμού Αντρέ Μαλρώ εκσκάπτεται μια (ξηρή) τάφρος γύρω από το μουσείο. Η οριστική αποχώρηση του Υπουργείου, ωστόσο, γίνεται το 1981 με εντολή του Προέδρου Φρανσουά Μιτεράν, ο οποίος παρουσιάζει και το μεγάλο σχέδιο ανασυγκρότησής του, ολοκληρωτικά πλέον ως μουσείου. Η επιμέλεια ανανέωσής του ανατίθεται στον αρχιτέκτονα Ιεό Μινγκ Πέι, στον οποίο ανήκει και η σχεδίαση της γυάλινης πυραμίδας που κοσμεί σήμερα την είσοδο στο μουσείο.

Κρατήρας με ανάγλυφη διακόσμηση διονυσιακής σκηνής. Από τη Ρώμη. 40-30 π.Χ.

Κεφαλή του Σωκράτους.
Αντίγραφο πρωτότυπου έργου
του Λυσίππου, του 4ου αι. π.Χ.

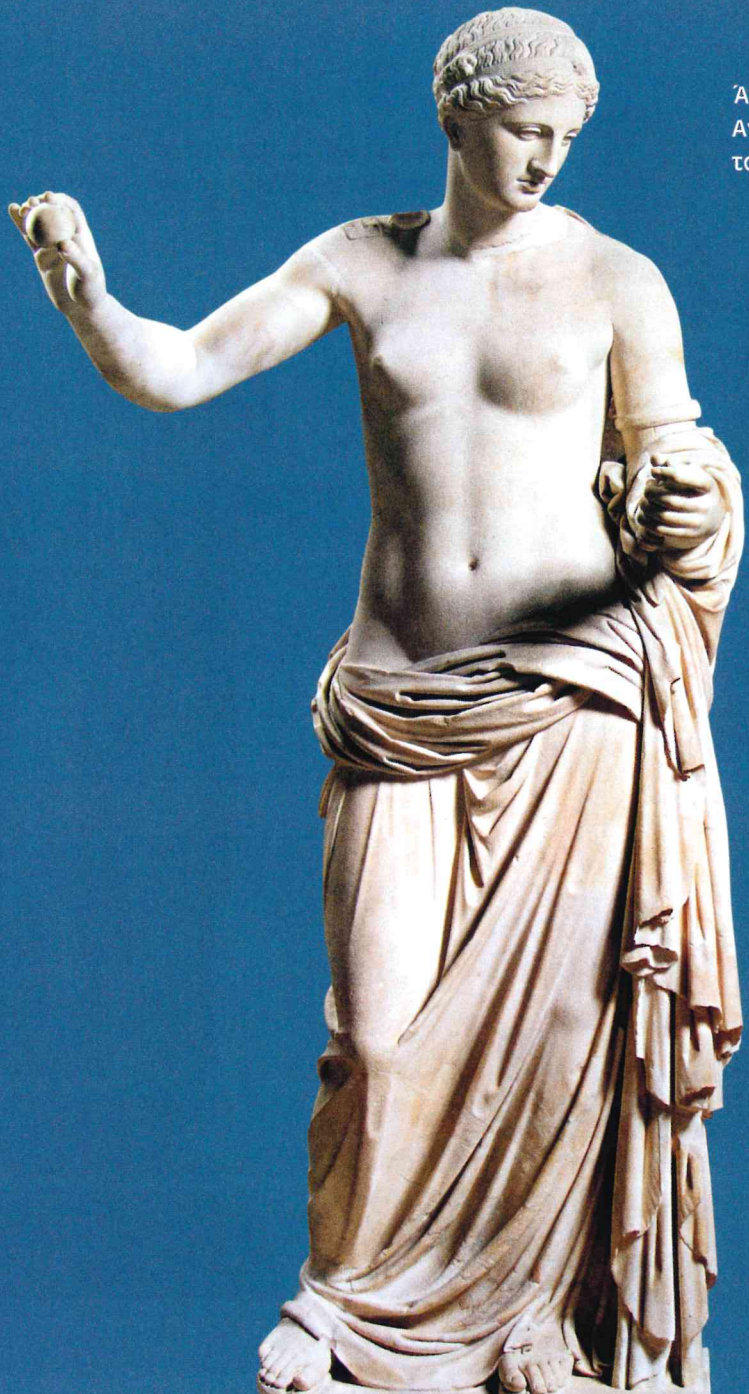

Άγαλμα Αφροδίτης.
Αντίγραφο πρωτότυπου έργου
του Πραξιτέλη. 4ος αι. π.Χ.

Άγαλμα Απόλλωνος. Πιθανώς αντίγραφο πρωτότυπου έργου του Πραξιτέλους, του 4ου αι. π.Χ.

Άγαλμα Αφροδίτης. Πιθανώς αντίγραφο πρωτότυπου έργου του Καλλιμάχου ή του Αλκαμένους, του 5ου αι. π.Χ.

Η συλλογή του αυξάνεται συνεχώς και το 1986 υπάρχει πλέον σοβαρή έλλειψη χώρου. Για την αντιμετώπισή της πολλά εκθέματα μεταφέρονται από το Λούβρο στο νεοδημιουργηθέν Μουσείο Ορσέ (Musée d' Orsay). Το 1997 ξεκινά η δεύτερη φάση αναδιοργάνωσης του μουσείου με άνοιγμα νέων χώρων.

Το σημερινό Λούβρο διαθέτει τέσσερις πτέρυγες, οι οποίες ονομάζονται Denon, Richelieu, Sully και Napoleon. Η είσοδος των επισκεπτών γίνεται πλέον υπόγεια και όχι από τις θύρες των προσόψεων (πιθανότατα για λόγους ασφαλείας).

Μικρό γυναικείο άγαλμα.
640-630 π.Χ.

Μαχόμενος πολεμιστής.
Γύρω στο 100 π.Χ.

Άγαλμα καθιστής γυναικείας μορφής.
Πιθανώς αντίγραφο πρωτότυπου έργου
του Δεινομένους από το Άργος, του 430 π.Χ.

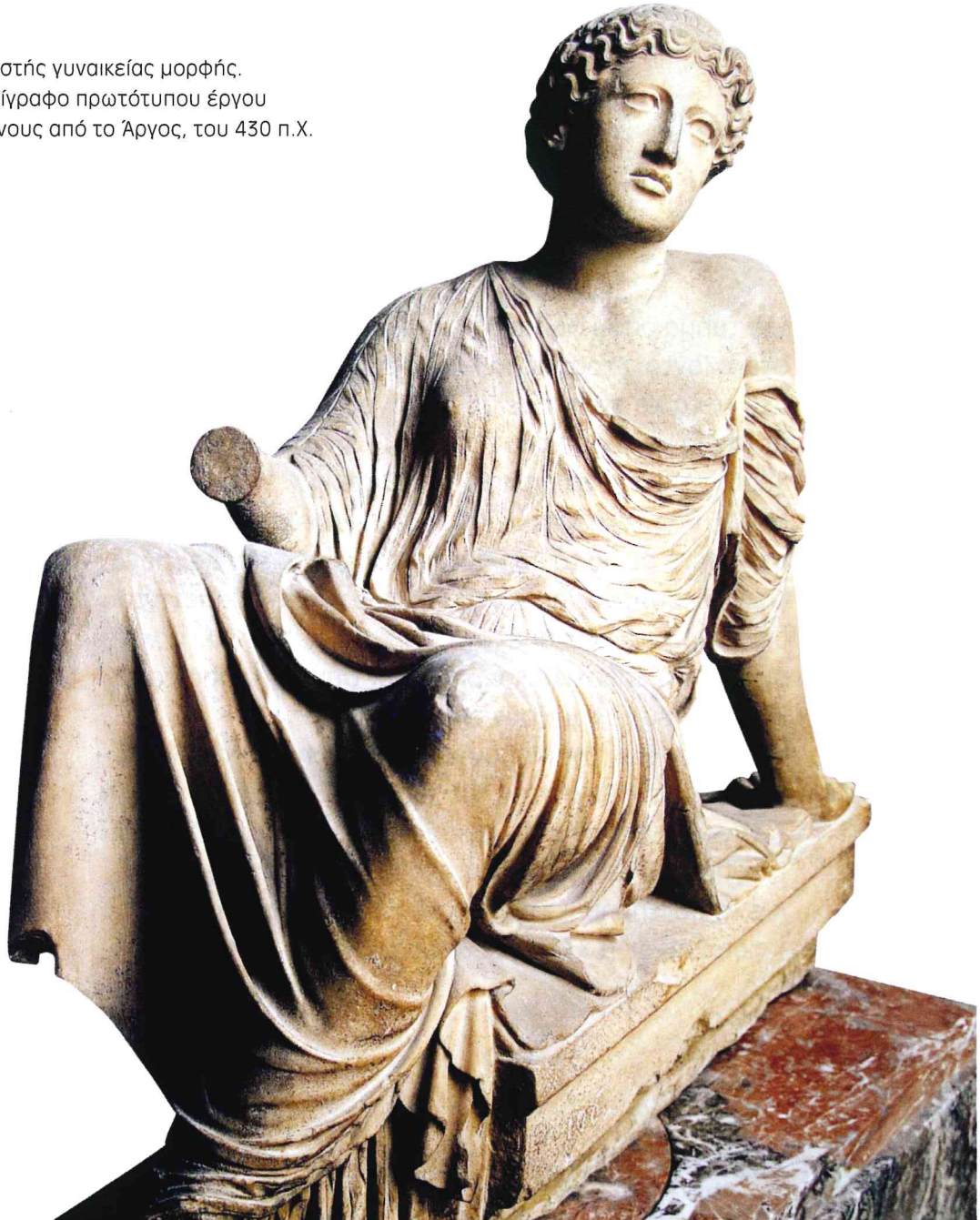

ΕΛΛΗΝΙΚΟΙ ΘΗΣΑΥΡΟΙ

Στο τμήμα όπου φυλάσσονται οι ελληνικές αρχαιότητες στεγάζονται ετρουσκικά και ρωμαϊκά εκθέματα. Αποτελεί, μετά το τμήμα με τους ζωγραφικούς πίνακες, το αρχαιότερο τμήμα του Λούβρου και λειτουργεί από το 1800, τότε ως «Μουσείο Αρχαιοτήτων».

Μεταξύ των εκθεμάτων ήταν και ο «Λαοκόων», που επιστράφηκε όμως το 1814 στην Ιταλία από τον Καμπάνα. Όταν ο Καμπάνα χρεοκόπησε, αγόρασε τη συλλογή του ο Ναπολέων Γ' και απέκτησε έτσι πάνω από 300 αρχαία αγάλματα, ελληνικά και ρωμαϊκά. Ορισμένα από τα εκθέματα που ξεχωρίζουν είναι τα εξής:

- Η «Αφροδίτη της Μήλου». Προσφέρθηκε από τον μαρκήσιο ντε Ριβιέρ στον Λουδοβίκο το 1821. Ένα από τα γνωστότερα γλυπτά της ελληνιστικής εποχής. Έχει τοποθετηθεί θεαματικά στο τέλος ενός διαδρόμου, ενώ συντηρήθηκε πρόσφατα. Χρονολογείται στα τέλη του 2ου αι. π.Χ. και βρέθηκε στη Μήλο το 1820.

Κάτω: Μετόπη της νότιας πλευράς του Παρθενώνα. Κεφαλή Λαπίθη. 447-440 π.Χ.

Πάνω: Από τη βόρεια ζωφόρο του Παρθενώνα. Ανδρική κεφαλή. 445-438 π.Χ.

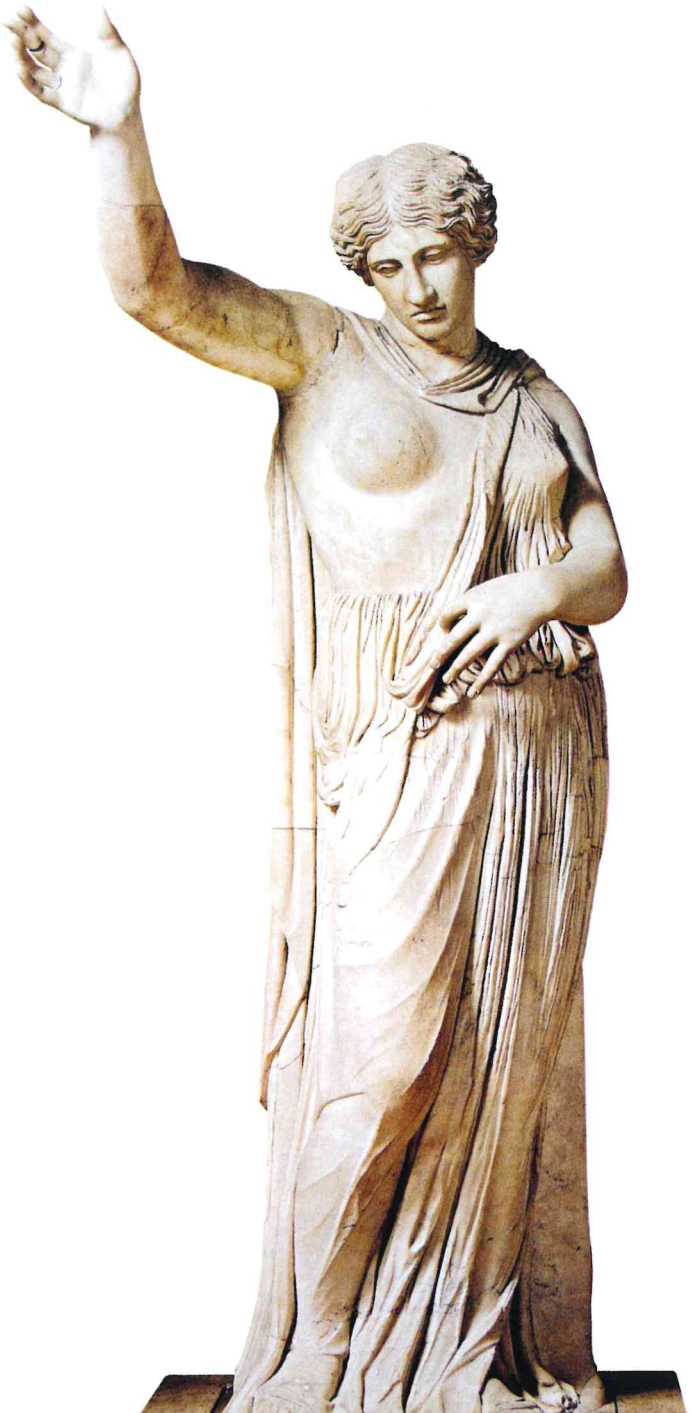

Άγαλμα Αμαζόνας.
Αντίγραφο πρωτότυπου έργου του
Πολύκλειτου, του 5ου αι. π.Χ.

Άγαλμα Αθηνάς.
Πιθανώς αντίγραφο της Αθηνάς
Παρθένου του Φειδία. 5ος αι. π.Χ.

Άγαλμα κοιμωμένου Ερμαφρόδιτου.
Αποτελεί αντίγραφο έργο
της ελληνιστικής εποχής.

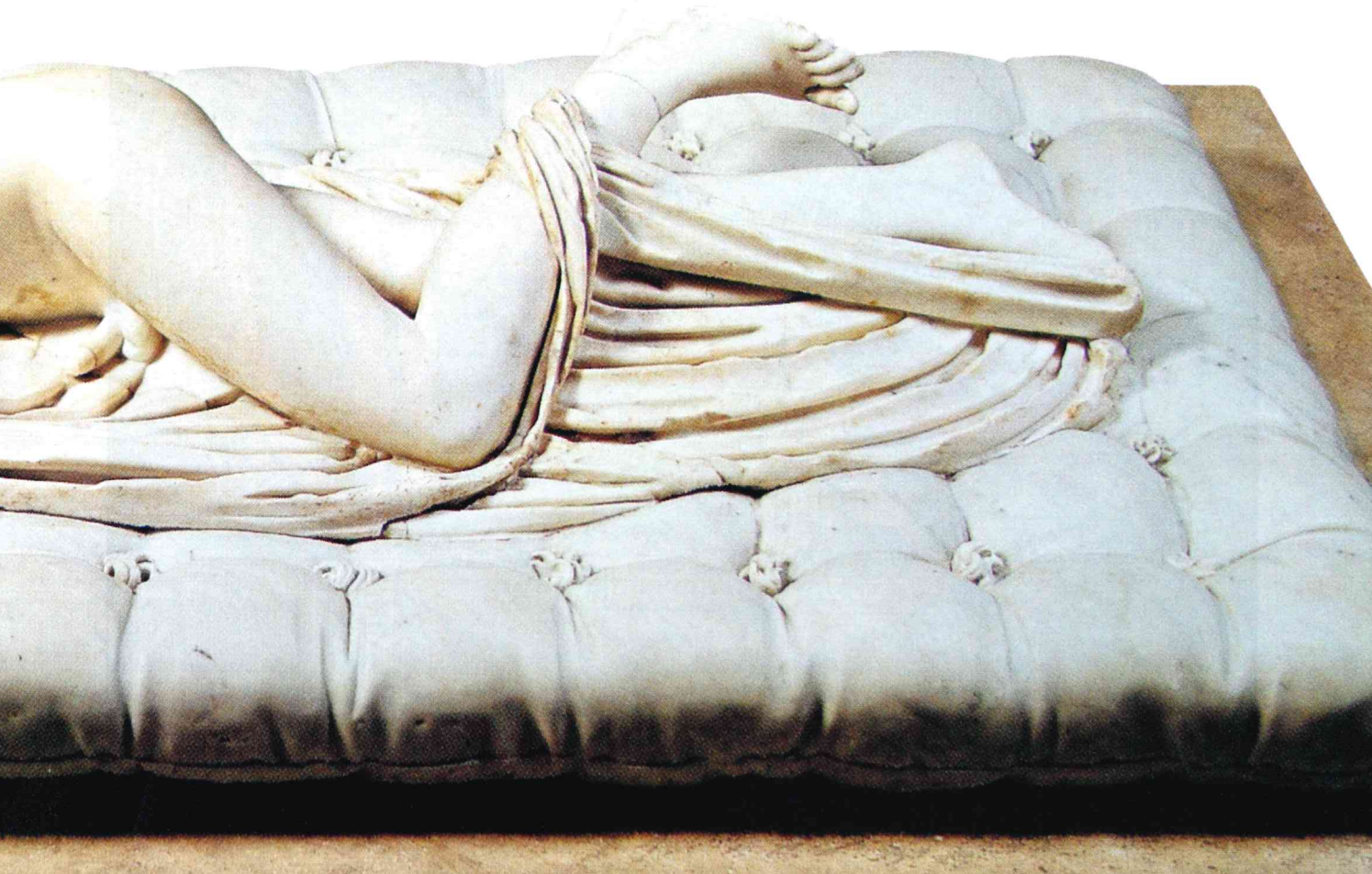

ΗΕΡΜΟΔΑΕΝΕΣ ΚΑΛΟΣ
ΕΝΕΜΕΚΝΕΡΙΝΑ

- Η «Νίκη της Σαμοθράκης». Το Λούβρο αναφέρει ότι ανακαλύφθηκε το 1863 από τον Σαμπουαζό.
- Κεφάλι γυναικείου ειδωλίου από τις Κυκλάδες (2700-2300 π.Χ.).
- Ο «Ιππέας του Rampin», από την Αθήνα, μάρμαρο, που χρονολογείται στο 550 π.Χ. Αποκτήθηκε το 1896. Οι Γάλλοι είχαν μόνο το κεφάλι, αλλά αναπαρέστησαν τον Ιππέα όπως τον έχει το Μουσείο της Ακρόπολης.
- Ανδρικός κορμός από τη Μίλητο, χρονολογημένος στο 475 π.Χ., ύψους 1,32 μ.
- «Ο Ηρακλής και ο ταύρος της Κρήτης», από τη δυτική μετόπη του ναού του Δία στην Ολυμπία (460 π.Χ.), μάρμαρο, 1,60 x 1,50 μ. Προσφέρθηκε στο Λούβρο από την Ελληνική Γερουσία ως δώρο μετά την αρχαιολογική αποστολή των Ντιμπουά και Μπλουέ.
- Οι «Εργαστίνες», τμήμα της ζωφόρου του Παρθενώνα, που χρονολογείται στο 447-438 π.Χ., μάρμαρο, ύψος 96 εκ. x 2,07 μ. μήκος, το οποίο κάποιοι θεωρούν έργο του Φειδία. Αυτό το κομμάτι βρέθηκε στην κατοχή

Απέναντι: Εσωτερικό μετάλλιο αττικής ερυθρόμορφης κύλικας. 490-480 π.Χ.

Αττική μελανόμορφη υδρία με σκηνή γυναικών σε κρήνη. 510 π.Χ.

Αττικός ερυθρόμορφος
αμφορέας. 520-515 π.Χ.

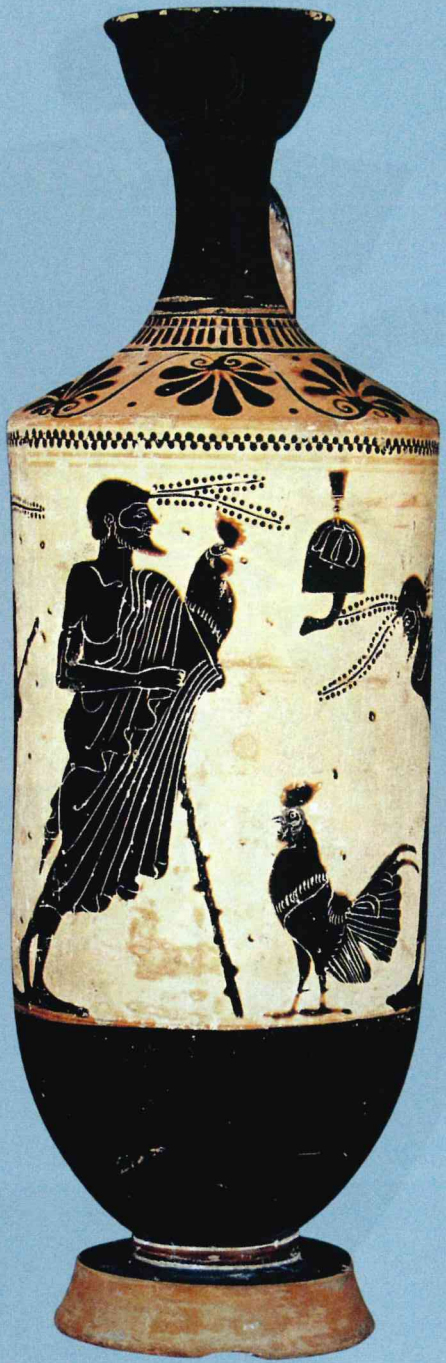

Αττική μελανόμορφη
ληκυθος. 490-480 π.Χ.

Βοιωτικός μελανόμορφος σκύφος.
Γύρω στο 550 π.Χ.

του κόμη ντε Σουαζέλ-Γκουφιέ, που ήταν πρεσβευτής των Γάλλων στην Κωνσταντινούπολη από το 1785 έως το 1792 και είχε συγκεντρώσει μεγάλη αρχαιολογική συλλογή. Είχε προμηθευτεί το ανάγλυφο από τον αριστοκράτη συλλέκτη Λουίς Φρανσουά Σεμπαστιάν Φωβέλ, που ήταν πρόξενος των Γάλλων στην Αθήνα. Το ανάγλυφο στάλθηκε στη Γαλλία και βρέθηκε στο Λούβρο, αλλά δεν εκτέθηκε αμέσως. Το 1801 ο Φωβέλ βρέθηκε στο Παρίσι και υποστήριξε ότι ήταν εκείνος που είχε ανακαλύψει το ανάγλυφο σε ερείπια στο ναό της Αθηνάς και ότι τώρα το έβλεπε ανάμεσα σε διάφορα γλυπτά σχεδόν παραπεταμένο στον κήπο του Μουσείου του Λούβρου. Ο Ναπολέων παρενέβη και ρώτησε αν μεταξύ των γλυπτών υπήρχαν έργα του Φειδία και ο διευθυντής του απάντησε ότι «αποδίδεται στον Φειδία ένα έργο από τη συλλογή Γκουφιέ». Ο Ναπολέων διέταξε τότε την έκθεσή του. Από τότε,

Αττικός μελανόμορφος
αμφορέας. 520-510 π.Χ.

Ιωνική μελανόμορφη κύλικα με παράσταση ανδρικής μορφής, γύρω στο 550 π.Χ.

Αττικός ερυθρόμορφος
αμφορέας. 500-490 π.Χ.

Αττικός ερυθρόμορφος
ελικωτός κρατήρας.
460-450 π.Χ.

δηλαδή το 1802, έως σήμερα το «ανάγλυφο των Παναθηναίων», στο οποίο διασώζονταν ακόμη και ίχνη έγχρωμης διακόσμησης, εκτίθεται με πολλούς και διαφορετικούς τρόπους στις αίθουσες του Λούβρου.

- Η «Κενταυρομαχία», κομμάτι από μετόπη του Παρθενώνα. Φιλοτεχνήθηκε σε πεντελικό μάρμαρο γύρω στο 440-447 π.Χ. Το εντόπισε στην Ακρόπολη των Αθηνών το 1788 ο Φωβέλ. Το έργο, όπως αναφέρει το Λούβρο, αγοράστηκε το 1818. Το κεφάλι του Κενταύρου εξαφανίστηκε και το δεξί του χέρι βρίσκεται στο Μουσείο της Ακρόπολης.
- Ο «Αγασίας ο Εφέσιος», γυμνός παλαιστής, από τη συλλογή Μποργκέζε.
- Η «Αφροδίτη της Κνίδου», που είναι ρωμαϊκό αντίγραφο ελληνικού έργου του Πραξιτέλη.
- Αρχαϊκά εκθέματα από την Άσσο, που δόθηκαν από το σουλτάνο Μαχμούτ Β'.
- Εκθέματα από το ναό της Αρτέμιδος στη Μαγνησία.

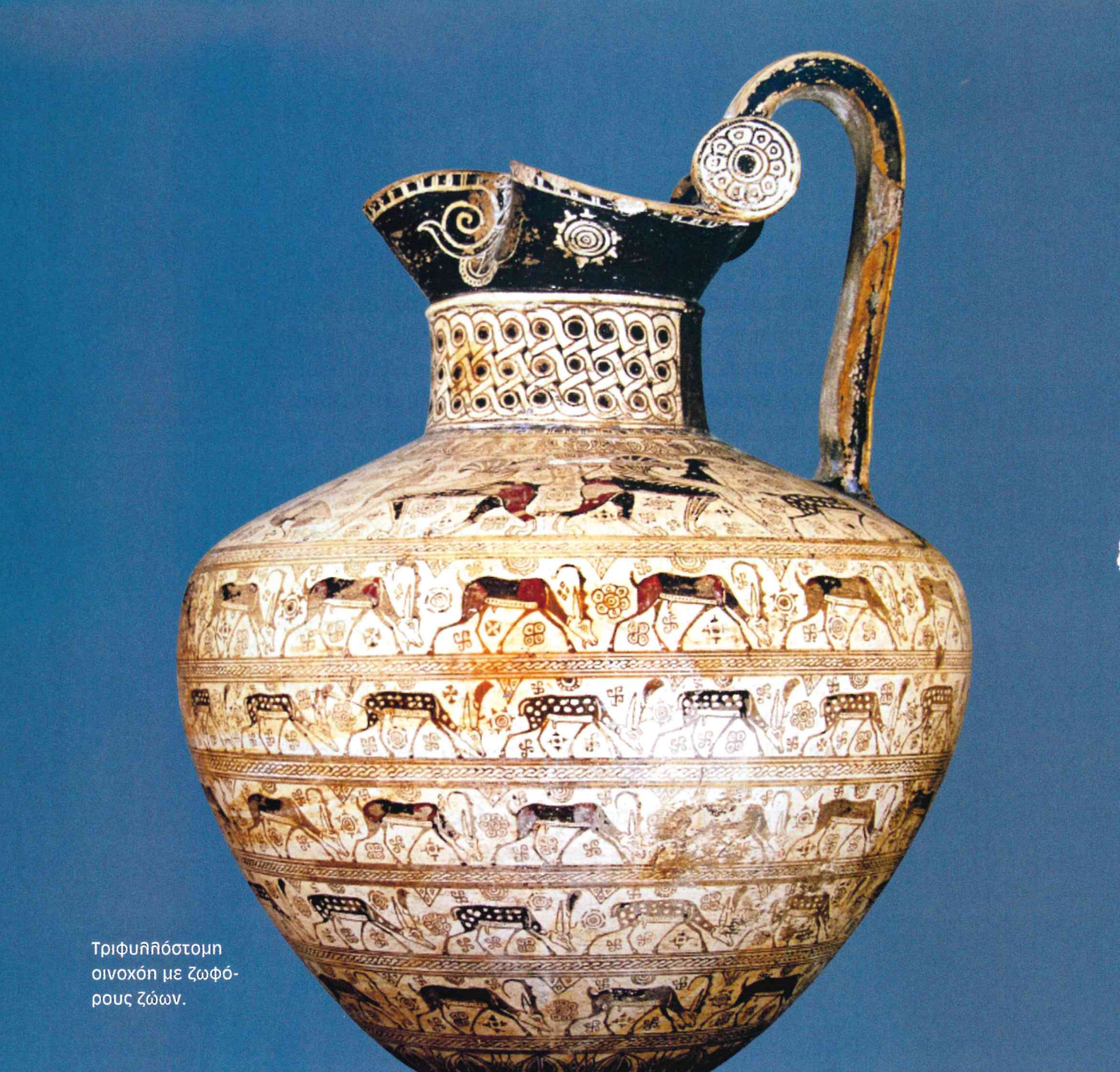

Τριφυλλόστομη οινοχόη με ζωφόρους ζώων.

Βοιωτική μελανόμορφη οινοχόη.
Γύρω στο 550 π.Χ.

- Αρχαιότητες από τη Σάμο, που αποκτήθηκαν το 1881 (αποστολή Miller).
- Αρχαιότητες από τάφους της Τανάγρας και της Μύρινας, και αμφορείς, μέσω του βαρώνου de Witte.
- Κεφαλή αττικού αλόγου του 6ου π.Χ. αιώνα (αγοράστηκε σε δημοπρασία τον Οκτώβριο του 2004).
- 25 επιγραφές που καλύπτουν χρονολογικά το διάστημα περίπου από το 400 π.Χ. μέχρι το 250 μ.Χ. και δείχνουν την εξέλιξη της ελληνικής γραφής, αλλά και τον τρόπο με τον οποίο γραφόταν η ελληνική γλώσσα σε διάφορες περιοχές (Ελλάδα, Ιωνία, Κριμαία, Λιβύη, Αφγανιστάν).
- Σε άλλο χώρο εκτίθενται έργα του 480-450 π.Χ., κυρίως κορμοί κορών και κούρων και μικρά χάλκινα αγαλματίδια.
- Στην Αίθουσα της Ολυμπίας υπάρχει μακέτα του αρχαίου ναού του Ολυμπίου Διός με αναπαράσταση του αγάλματος του Δία με χρυσό, μεγέθους περίπου 1x2 μ., και

Λακωνική μελανόμορφη κύλικα. Γύρω στο 550-540 π.Χ.

Ο «κρατήρας του Ευρυτίου», 600-590 π.Χ.

Αττική γεωμετρική πυξίδα-κρατήρας
με πώμα σε σχήμα οινοχόης.

Αττική ερυθρόμορφη πυξίδα
με πώμα. 470-460 π.Χ.

εκθέματα από τον αρχαιολογικό χώρο – κεφαλή Αθηνάς, αγαλματίδια νικητή από τη Φωκίδα, κ.ά. Επίσης, εκεί υπάρχουν και τμήματα μετόπης του ναού, που αποτελούν δωρεά της Ελληνικής Γερουσίας το 1830. Στα κομμάτια φαίνονται αλλού κεφαλές από τα άλογα του Διομήδη και τμήματα παραστάσεων από άθλους του Ηρακλή, όλα έργα που χρονολογούνται στο 460 π.Χ.

- Κομμάτια από την αρχαιολογική αποστολή των Heuzey και Daumet το 1863, όπως οι κόρες με το λουλούδι, σε μάρμαρο, έργο που αφιερώθηκε στο ναό του Ολυμπίου Διός μάλλον από Θεσσαλούς.
- Ο «Απόλλων και οι Νύμφες», μαρμάρινο ανάγλυφο έργο διαστάσεων 1x2 μ., της αρχαιολογικής αποστολής Miller, που αποκτήθηκε το 1865, όπως και το επόμενο.
- «Ερμής Αγοραίος και Νύμφες», της ίδιας εποχής.
- Μαρμάρινος κορμός άνδρα του 480 π.Χ. που αποκτήθηκε με άγνωστο τρόπο από τον Ρότσιλντ και που δωρήθηκε στο Λούβρο το 1873.

Κορινθιακή μελανόμορφη υδρία. Γύρω στο 560 π.Χ.

Όψη τριποδικού αγγείου, όπου απεικονίζεται η κρίση του Πάριδος. 570-560 π.Χ.

- Κεφαλή Ίριδος, που επίσης προέρχεται από τον Παρθενώνα και που φιλοτεχνήθηκε σε πεντελικό μάρμαρο μεταξύ 448 και 432 π.Χ., ύψους 40 εκ. Μετά την κατάληψη της Αθήνας το 1687 από τον Μοροζίνι, ο γραμματέας του, Σαν Γκάλλο, έφερε αυτό το κεφάλι στη Βενετία. Το βρήκε εκεί και το πήρε ή το αγόρασε ο συλλέκτης Βέμπερ το 1824. Το κεφάλι βρέθηκε το 1844 στην κυριότητα του μαρκήσιου του Λαμπόρντ και το 1928 πουλήθηκε στο Λούβρο.
- Μαρμάρινο άγαλμα της Αθηνάς, ύψους 2,60 μ., που λείπει το κεφάλι της. Το άγαλμα στάλθηκε στο Παρίσι από το ζωγράφο Ενγκρ, που ήταν υπεύθυνος της συλλογής στη βίλα των Μεδίκων στη Ρώμη.

Απέναντι αριστερά: Αττικός μελανόμορφος παναθηναϊκός αμφορέας. 323-322 π.Χ.
Απέναντι δεξιά: Αττικός ερυθρόμορφος αμφορέας.

Ειδώλιο Νίκης. 200-175 π.Χ.

Άγαλμα κούρου.
Γύρω στο 540 π.Χ.

Ειδώλιο, αντίγραφο της Αφροδίτης.

- Στην Αίθουσα των Καρυάτιδων εκτίθενται 59 έργα ελληνιστικών και ρωμαϊκών χρόνων, άλλα από τα οποία αποτελούν ρωμαϊκά αντίγραφα ελληνικών αγαλμάτων και άλλα αποτελούν ελληνικά έργα τέχνης που οι Ρωμαίοι μετέφεραν στην Ιταλία, από όπου και τα πήρε το Λούβρο.
- Στη 18η αίθουσα του Λούβρου εκτίθενται 159 έργα αρχαϊκής εποχής, κούροι, ανάγλυφα, αμφορείς, κ.ά.

Κορμός ανδρικού αγάλματος.
Γύρω στο 100 π.Χ.

«Ταναγραία» σε ειδώλιο.
Γύρω στο 350 π.Χ.

«Ταναγραία» σε ειδώλιο.
Τέλη του 4ου αι. π.Χ.

Κεφαλή Σφίγγας.
Γύρω στο 530 π.Χ.

Σήμερα το Λούβρο αποτελεί έναν τόπο «προσκυνήματος» εκατομμυρίων επισκεπτών απ' όλο τον πλανήτη, οι οποίοι ανανεώνονται συνεχώς. Οι επισκέπτες αυτοί στέκονται με δέος μπροστά στην Αφροδίτη της Μήλου και συνεπαίρνονται από το άγαλμα της Νίκης της Σαμοθράκης, για να επιστρέψουν στην πατρίδα τους, γενόμενοι οι καλύτεροι πρεσβευτές του ελληνικού πολιτισμού, που γέννησε τέτοια έργα εξαιρετικής γλυπτικής τέχνης.

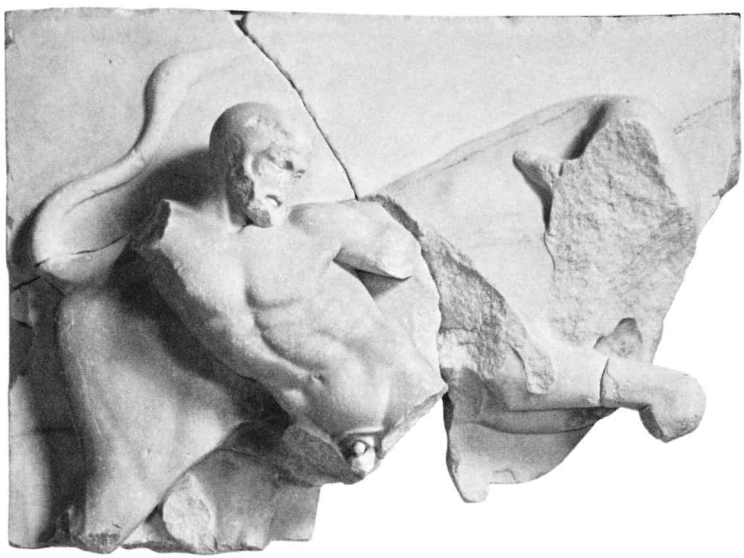

Ο Ηρακλής και
ο Κνώσιος ταύρος.
Γύρω στο 460 π.Χ.

Ανάγλυφη επιτύμβια στήλη.
Γύρω στο 400 π.Χ.

Επιτύμβια στήλη με καθιστή ανδρική μορφή. 410-400 π.Χ.

Επιτύμβια στήλη νέου.
360-350 π.Χ.

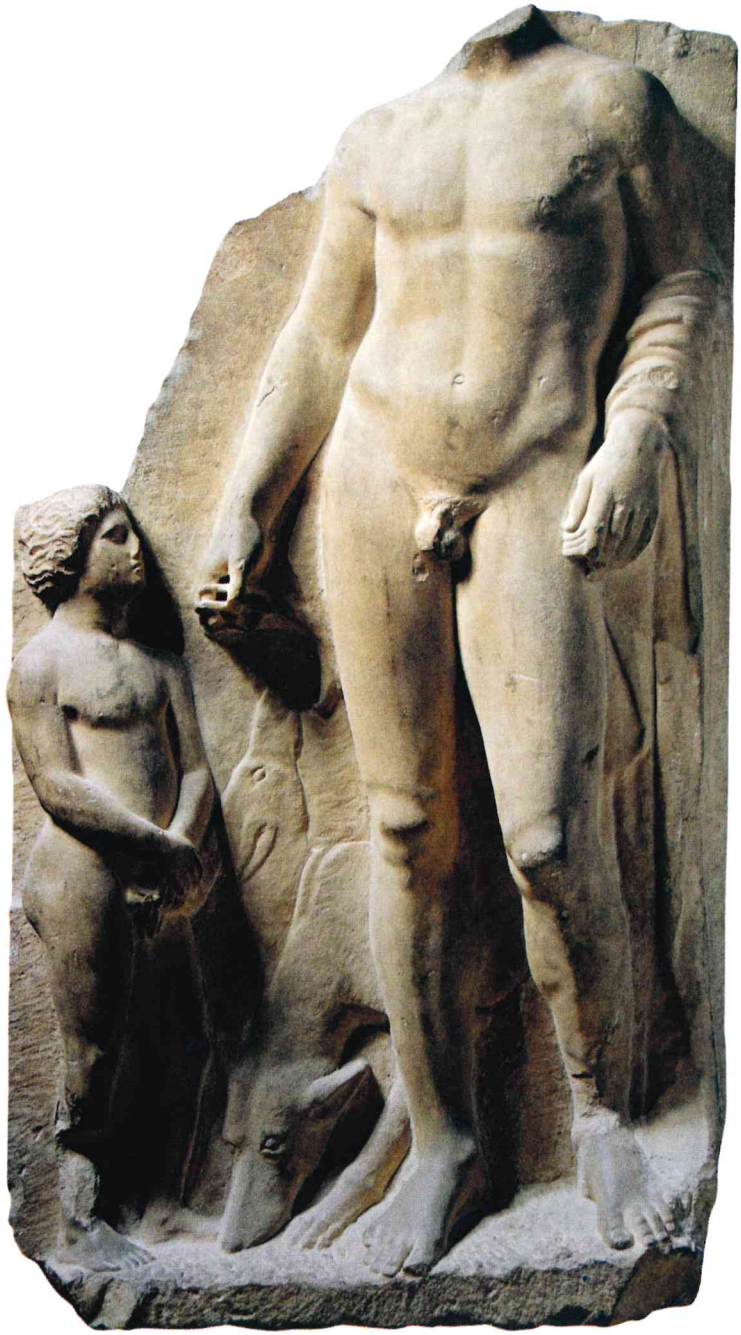

Ο Απόλλων και οι Νύμφες.
Γύρω στο 480 π.Χ.

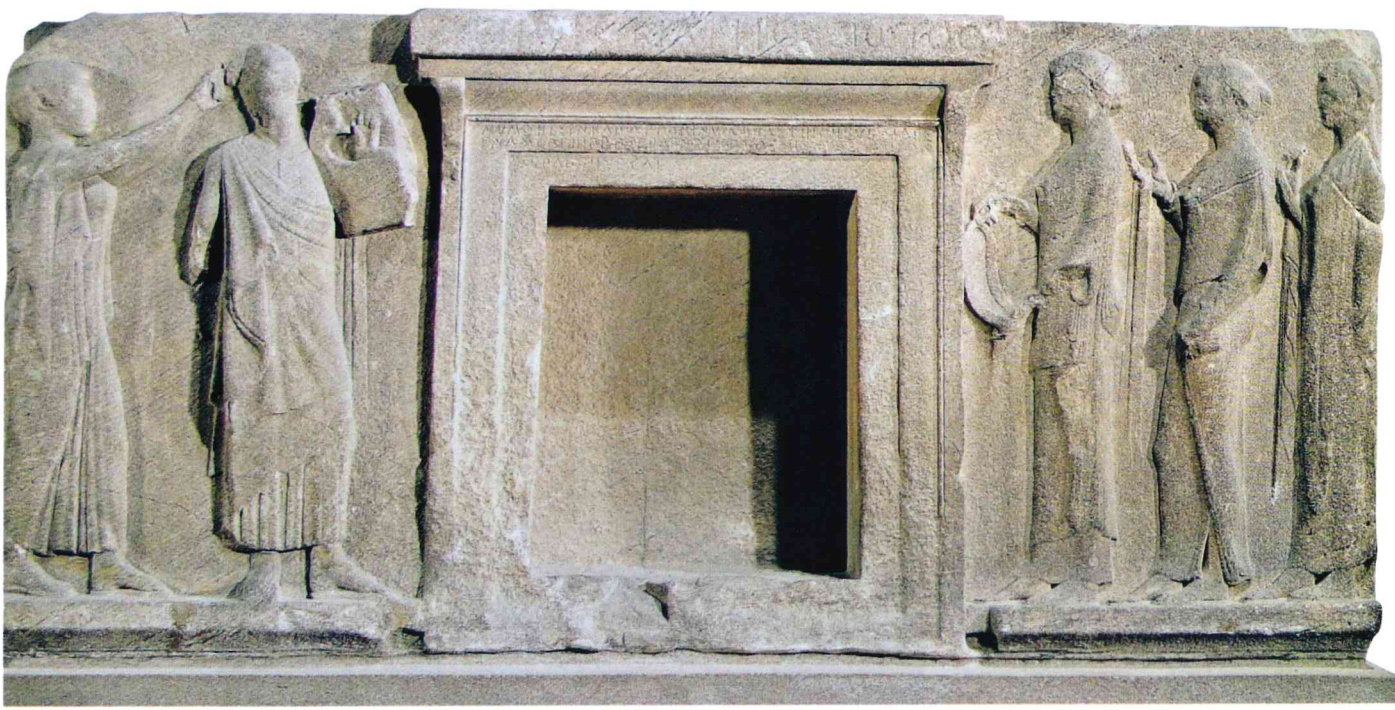

Ο Ερμής και οι Χάριτες.
Γύρω στο 480 π.Χ.

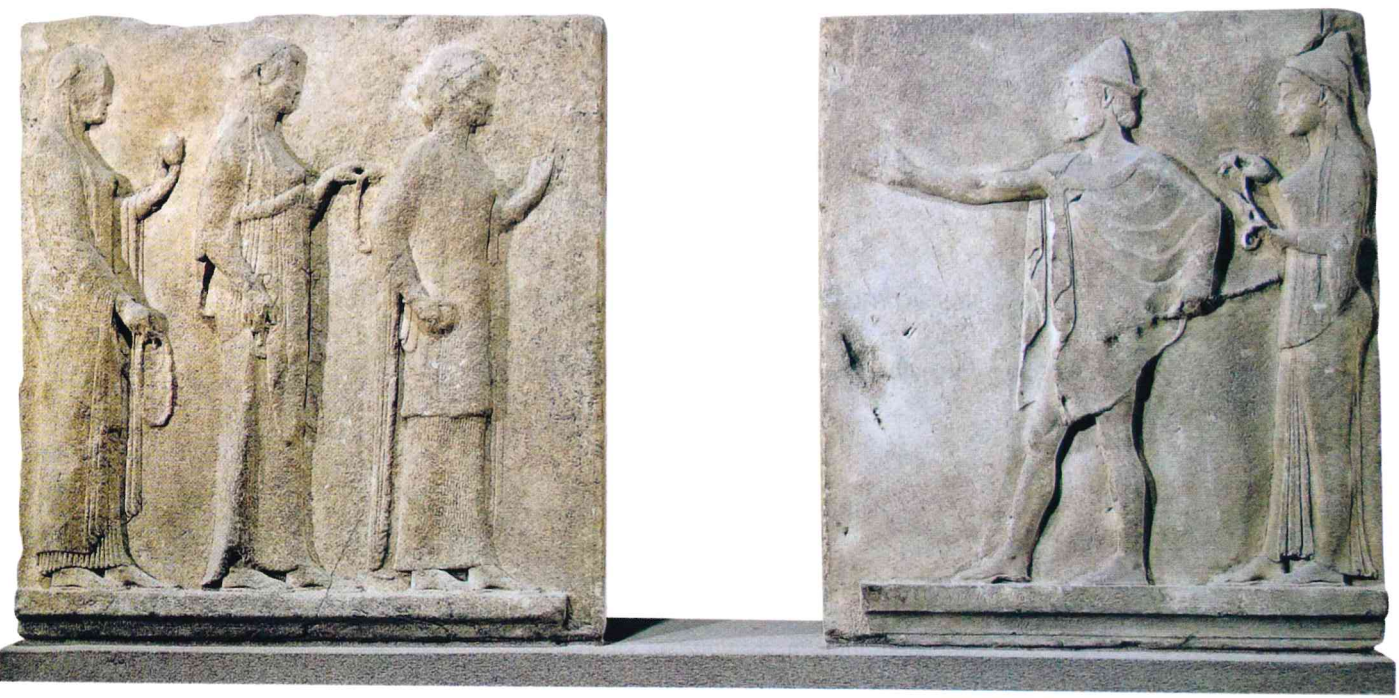

Εκδότης:
ΝΙΚΟΣ ΧΑΪΔΕΜΕΝΟΣ

Κείμενα:
ΝΙΚΟΣ ΚΟΜΝ. ΧΑΤΖΗΓΕΩΡΓΙΟΥ

Φωτογραφίες:
ΑΡΧΕΙΟ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΜΙΛΗΤΟΣ

Επιμέλεια έκδοσης:
ΒΙΚΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΥ

Σχεδιασμός-Σελιδοποίηση:
ΣΜΑΡΑΓΔΗ ΚΟΥΡΑΚΗ

Επεξεργασία εικόνας:
ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΙΤΣΙΜΑΚΗΣ

Διόρθωση κειμένων:
ΕΛΕΝΗ ΔΡΑΓΩΝΑ

Εκτύπωση:
IRIS ΕΚΤΥΠΩΣΕΙΣ Α.Ε.Β.Ε., Κορωπί Αττικής

© Copyright έκδοσης για όλο τον κόσμο: Εκδόσεις ΜΙΛΗΤΟΣ
Τ: 210 3211170
Αθήνα 2014

ISBN: 978-960-464-622-7

Απαγορεύεται η κάθε είδους αναδημοσίευση του φωτογραφικού υλικού σε έντυπα ή ηλεκτρονικά μέσα χωρίς την έγγραφη εξουσιοδότηση του εκδότη. Οι παραβάτες διώκονται ποινικά βάσει του νόμου περί προστασίας της πνευματικής ιδιοκτησίας.

9 789604 646227